

Broedvogels de Vuntus 2018

Dirk Prop

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

Broedvogels de Vuntus 2018

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken
Werkgroep broedvogelinventarisaties
broedvogels@vwggooi.nl
www.vwggooi.nl

Uitgave VWG: 273

Tekst : Dirk Prop

Omslag: Blauwborst (Hugo Weenen)

Foto's : Kees Blase en Dirk Prop

Copyright 2018 – Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum

Intro

De tellingen zijn uitgevoerd door de volgende waarnemers:

Kees Blase
Juun de Boer
Ellen de Bruin
Ricardo van Dijk
Han Dijkers
Wobbe Kijlstra
Koos Koopmans
Dirk Prop (coördinator)
Rien Rense
Jossi Struijs (subcoördinator)
Carel de Vink
Frits Wolfswinkel

Nynke van der Ploeg en Erik de Haan, de beheerders van Natuurmonumenten, hebben ons voorzien van alle voor de inventarisatie benodigde middelen en informatie. We kregen twee aluminium roeibootjes met fluistermotor tot onze beschikking zodat we bij elke inventarisatieronde gelijktijdig met twee teams konden tellen. Ook is er voor het bootje van het westelijk team een ligplaats geregeld bij jachthaven Quo Vadis

Op 20 maart hebben Nynke en Erik ons tijdens een verkenningsexcursie wegwijs gemaakt in het gebied.

Veel dank aan de gastvrije Kees Blase die aan de Oud-Loosdrechtsedijk woont en zich ontfermd heeft over het bootje voor de oostelijk vaarroute. Dankzij hem konden we hier elke keer in alle vroegte met een volgeladen accu vertrekken.

Inhoudsopgave

1.	Samenvatting	4
2.	Inleiding.....	5
3.	Het gebied.....	5
3.1.	Locatie.....	5
3.2.	Ontstaansgeschiedenis en vegetatie	6
4.	Weer	7
5.	Werkwijze.....	8
5.1.	Methode	8
5.2.	Tellingen.....	8
6.	Resultaten	10
6.1.	Aantallen	10
6.2.	Inventarisaties van voor 2018.....	11
6.3.	Resultaten per groep	14
6.4.	Soortbespreking	17
7.	Grote zoogdieren.....	36
8.	Geraadpleegde bronnen.....	37

1. Samenvatting

In 2018 heeft de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken (VWG) de broedvogels van de Vuntus geïnventariseerd. Eerdere inventarisaties door de VWG waren uitgevoerd in 1974, 1982 en 1992. Andere inventarisaties, niet door de VWG, zijn uitgevoerd in 2010, 2011 en 2014.

In 2018 hebben we 57 broedvogelsoorten vastgesteld waarvan negen voor de eerste maal in de Vuntus (Ooievaar, Krakeend, Buizerd, Kleine Plevier, Blauwborst, Gekraagde Roodstaart, Roodborsttapuit, Groenling en Putter).

Meest talrijk zijn de bos- en struikzangers Winterkoning, Tjiftjaf, Merel, Tuinfluiter en Fitis .

De moerasvogels zijn sinds de vorige eeuw vrij sterk afgenomen door de voortschrijdende vegetatiesuccessie waarin elzen- en wilgenbossen de voorheen lage moerasvegetatie hebben vervangen.

De afname lijkt de laatste decennia echter tot staan gebracht, dankzij het beheer van Natuurmonumenten die er op is gericht om door kappen en rooien van bomen het landschap open te houden. Het voorkomen van een Porseleinhoen is in dit verband hoopgevend evenals de 10 territoria van de Blauwborst terwijl Altenburg en Wymenga in 2014 nog constateerden dat de Blauwborst opvallend afwezig was.

2. Inleiding

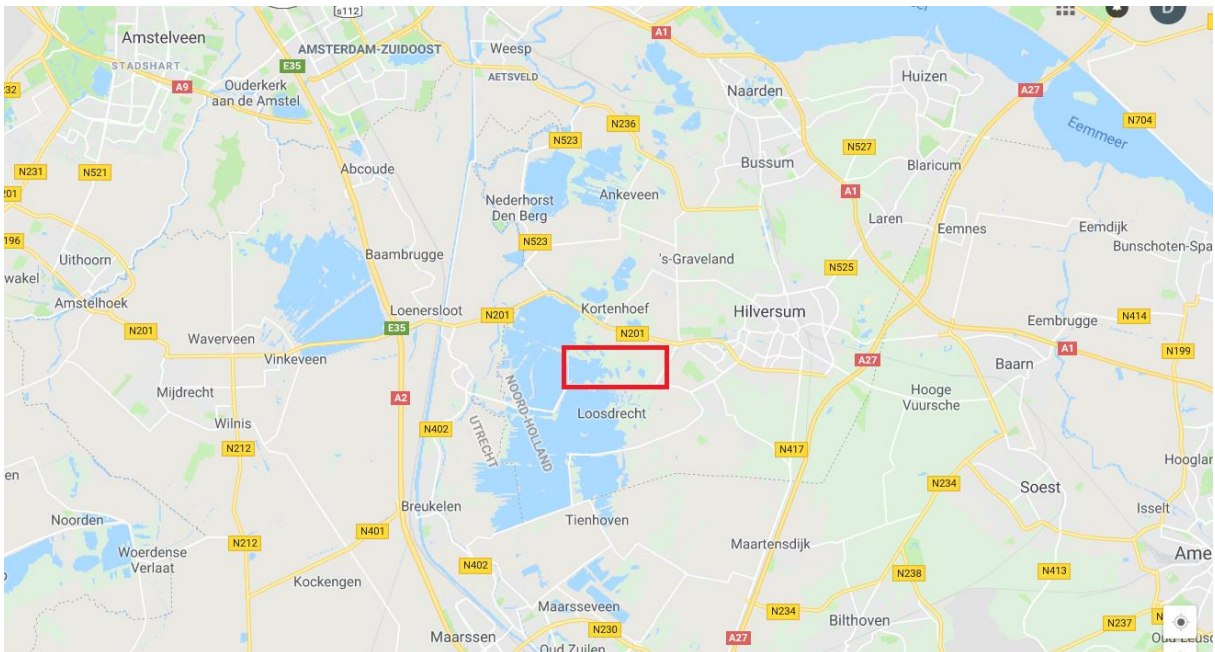
Natuurmonumenten heeft de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken gevraagd om de Vuntus op broedvogels te inventariseren.

De inventarisatie is in het voorjaar van 2018 uitgevoerd. Doel is om zo nauwkeurig mogelijk het aantal territoria van de broedvogels te bepalen en om aan de hand van eerder uitgevoerde inventarisaties de trends in kaart te brengen.

3. Het gebied

3.1. Locatie

De Vuntus ligt ten noorden van het dorp Oud-Loosdrecht. Het gebied wordt begrensd door de Oud-Loosdrechtsedijk in het zuiden, de Kromme Rade in het noorden, terwijl de west- en oostgrens worden gevormd door respectievelijk de Horndijk en de 's Gravelandse Vaart.

Ligging van de Vuntus in de Gooi en Vechtstreek (bron: Google)

Detailkaart van het telgebied (bron: Avimap).

3.2. Ontstaansgeschiedenis en vegetatie

De eigenaren zijn Natuurmonumenten, de gemeente Loosdrecht en enkele particulieren. De recreatie in het gebied is sterk toegenomen. Deze vindt voornamelijk plaats op het open water. In het westelijk deel is een kanoroute uitgezet en zijn er diverse kleine aanlegplaatsen gecreëerd. Het oostelijk deel is niet vrij toegankelijk voor het publiek. Hier is varen alleen voor de aanwonenden toegestaan. Het meest oostelijke deel tegen de 's Gravelandse Vaart is enkele jaren geleden door Natuurmonumenten in beheer genomen. Er zijn enkele sloten verbreed met een schuin aflopende oever. Het pad in dit gebied is vrij toegankelijk.

Trekgat met restant van legakker.

De ontstaansgeschiedenis is zoals die van de andere Vechtplassen. Vanaf de middeleeuwen is veen afgegraven. In eerste instantie gebeurde dit kleinschalig en groeiden de afgegraven delen snel weer dicht. In de 18-de en 19-de eeuw versnelde de afgraving echter. Door de bevolkingsgroei steeg de vraag naar turf en dit stuwde de prijs op. Bovendien verbeterde de techniek om het veen te delven, zodat men het veen tot op de zandbodem volledig kon afgraven. De delving werd dermate rigoureuus uitgevoerd dat er geen verlandend vegetatieherstel meer optrad en grote stukken van het oorspronkelijk veengebied veranderden in open water, in wat wij nu de Vechtplassen noemen. In de Vuntus vinden we het hele scala van landschapstypes die deze ontstaansgeschiedenis heeft voortgebracht: In het westelijk deel is een grote plas. In het centrale deel heeft de afkalving op kleinere schaal doorgezet en is er een afwisseling van kleine plasjes en legakkers of de restanten ervan.

In de zones waarin wel verlanding is opgetreden en de vegetatiesuccessie ongehinderd is verlopen heeft zich moerasbos ontwikkeld voornamelijk bestaand uit elzen en wilgen. Grote delen zijn sinds langere tijd gebruikt om het vee te weiden en hier zijn weilanden ontstaan.

Zo is het hele gebied gevormd door de economische exploitatie van het voormalige hoogveen. In het aldus ontstane landschap zijn ook de beheermaatregelen van Natuurmonumenten te zien, die er op zijn gericht om het moerasachtig karakter met de daarbij behorende moerassoorten te behouden. Een terugkeer naar de oorspronkelijke situatie is niet meer mogelijk omdat de dikke waterabsorberende veenlaag in de ovens van fabrieken en kachels van woonhuizen is beland, maar het streven is vooral gericht op het creëren van het vroege verlandingsstadium waarin de vegetatiestructuur laag en afwisselend is. Zonder een uitputtend overzicht te willen geven van alle beheermaatregelen die in het

gebied zijn uitgevoerd, worden hieronder enkele van de meest in het oog springende maatregelen genoemd.

- In het meest oostelijk deel met weides zijn de sloten breed uitgegraven met laag aflopende oevers zodat een fraai gradiënt is ontstaan van nat naar droog.
- In het centrale deel is een moerasbos afgegraven zodat weer een nieuw trekpat is ontstaan, waarin de vegetatiesuccessie van scratch af aan kan starten. De grond die hierbij vrij gekomen is, is gestort in een speciaal hiervoor gecreëerd baggerdepot omgeven door een hoge wal.
- Met name in de winter 2017/2018 zijn veel bomen gekapt langs de Kromme Rade, In het centrale deel zijn hele bospercelen geroid, ook hier met het oog op het weer op gang laten komen van de vroege stadia van de vegetatiesuccessie.

In de volgende tabel zijn de oppervlaktes van de verschillende zones opgenomen. De opgave is vrij grof omdat er veel overgangsgebieden zijn, waarvan de inpasbaarheid in een bepaalde categorie arbitrair is.

Gebiedstype (ha)				
Water	Bos	Riet/ruigte	Weide	Totaal
70	42	54	49	215

Tabel 1 oppervlakte van de verschillende landschapstypes

In het gebied liggen verspreid enkele zomerhuizen op de eilanden. In het oostelijk deel bevindt zich een zomerhuizencomplex van 200 meter breed tussen de Oud-Loosdrechtsedijk en de Kromme Rade. Op de meest noordelijke punt hiervan bevindt zich een woning die vast wordt bewoond.

4. Weer

De weersomstandigheden tijdens de tellingen waren over het algemeen uitstekend.

De volgende informatie is afkomstig van www.knmi.nl.

De gemiddelde temperatuur over de drie lentemaanden lag met 11,1 °C anderhalve graad boven het langjarige gemiddelde van 9,5 °C. Hiermee komt de lente van 2018 op een derde plaats van zachtste lentes sinds 1901. Maart was met 4,7 °C tegen 6,2 °C koud. Maart begon winters met in De Bilt twee ijsdagen . Een ijzige oostenwind maakte dat de gevoelstemperatuur rond -15°C lag. Op 4 maart viel de dooi in. Met 12,2 °C tegen een langjarig gemiddelde van 9,2 °C was april zeer zacht. Mei was met 16,4 °C de warmste meimaand sinds minimaal drie eeuwen.

Schaatsers op 3 maart 2018 langs de Kromme Rade. Standvogels hadden het moeilijk in deze periode ('de Russische beer'). De populatie van de IJsvogel nam in het Gooi af met 70 % (med. Jelle Harder)

5. Werkwijze

5.1. Methode

De inventarisatie is uitgevoerd volgens de door Sovon ontwikkelde broedvogelkarteringsmethode (BMP) (Vergeer et al. 2016).

De waarnemingen zijn in het veld digitaal op een (mini-) tablet ingevoerd via de applicatie Avimap.

Na de laatste telling zijn de territoria berekend via de automatische clustering van Sovon.

5.2. Tellingen

Van 24 maart t/m 30 juni 2018 is tweewekelijks een inventarisatie uitgevoerd. Het gebied is gesplitst in een westelijk en een oostelijk deelgebied die elk door verschillende teams zijn geïnventariseerd.

De tellingen zijn uitgevoerd door teams met minimaal twee personen waarvan minstens één ervaren teller. De route is grotendeels met een roeibootje met fluistermotor afgelegd met enkele korte uitsteekjes te voet. Het meest oostelijke deel is niet per boot bereikbaar en is lopend geïnventariseerd nadat de twee tellingen door het oostelijk en westelijk team waren afgerond. De weilanden in het zuidelijk deel zijn alleen vanaf de randen geteld; voldoende om te kunnen constateren of er weidevogels aanwezig zijn maar een meerkoet of andere slootbroeder kan hier gemakkelijk zijn gemist.

Er is één avondbezoek gebracht op 20 mei.

Figuur 1 De gevaren en belopen routes en de startplaats van team West en Oost (B)

In Tabel 2 zijn de bezoekdata met de tijdstippen opgenomen. Hierin zijn ook twee bezoeken aan het zuidwestelijke deel van de Vuntus opgenomen. Dit leverde qua broedvogels niet veel op en er is besloten om deze zone geen deel te laten zijn van het telgebied.

datum	dekkings- percentage	begintijd	eindtijd	deelgebied
24-mrt-18	35%	06:47	10:30	oost (zonder bootje)
24-mrt-18	50%	06:52	10:10	west
7-apr-18	50%	06:33	11:23	oost
7-apr-18	50%	06:30	10:02	west
21-apr-18	40%	05:58	11:53	oost
21-apr-18	50%	06:14	09:07	west
4-mei-18	0	08:20	12:30	zuid-west (buiten telgebied)
5-mei-18	50%	05:29	11:47	oost
5-mei-18	50%	05:44	08:27	west
19-mei-18	50%	05:06	10:13	oost
19-mei-18	50%	05:19	08:29	west
20-mei-18	20%	21:27	23:00	Kromme Rade (avond)
2-jun-18	50%	06:04	11:26	oost
2-jun-18	50%	06:08	09:29	west
10-jun-18	0	07:46	09:45	zuid-west (buiten telgebied)
18-jun-18	50%	06:28	10:57	oost
16-jun-18	50%	06:46	09:28	west
30-jun-18	50%	07:20	11:40	oost
30-jun-18	50%	07:03	10:14	west

Tabel 2. Datum en tijd van de bezoeken.

6. Resultaten

6.1. Aantallen

In Tabel 3 is het aantal territoria vermeld dat wij in 2018 hebben vastgesteld.

Soort	Aantal	Soort	Aantal
Fuut	6	Merel	68
Ooievaar	1	Zanglijster	15
Knobbelzwaan	2	Sprinkhaanzanger	4
Grauwe Gans	55	Snor	13
Nijlgans	11	Rietzanger	39
Krakeend	5	Bosrietzanger	1
Wilde Eend	49	Kleine Karekiet	32
Kuifeend	1	Spotvogel	2
Buizerd	2	Grasmus	9
Porseleinhoen	1	Tuinfluitier	59
Waterhoen	2	Zwartkop	52
Meerkoet	11	Tjiftjaf	69
Kleine Plevier	2	Fitis	58
Kievit	3	Grauwe Vliegenvanger	3
Houtsnip	2	Staartmees	1
Kokmeeuw	4	Matkop	1
Holenduif	1	Pimpelmees	15
Houtduif	12	Koolmees	22
Koekoek	2	Boomkruiper	4
Bosuil	1	Gaai	4
Grote Bonte Specht	8	Ekster	1
Boompieper	6	Zwarte Kraai	5
Witte Kwikstaart	7	Vink	33
Winterkoning	77	Groenling	4
Heggenmus	17	Putter	8
Roodborst	23	Kneu	2
Blauwborst	10	Goudvink	5
Gekraagde Roodstaart	1	Rietgors	32
Roodborsttapuit	2		

Tabel 3. Aantal vastgestelde territoria in de Vuntus in 2018.

6.2. Inventarisaties van voor 2018

In 1974 is de Vuntus voor de eerste maal geïnventariseerd door de VWG (Harder, 1974).

De gegevens zijn voor 90% verzameld op 17, 18 en 19 mei 1974. In dit weekend heeft een zestal teams het gebied volledig geïnventariseerd. Er werd gewerkt volgens de methode Tinbergen. Deze komt in principe op hetzelfde neer als de BMP-methode, maar voor het berekenen van de territoria bestonden nog geen standaard richtlijnen met betrekking tot fusieafstand en de andere BMP-criteria die gelden bij het bepalen van een geldig territorium.

Hoewel het rapport spreekt van het een beperkte inventarisatie, zijn de geconstateerde aantallen zeer hoog in vergelijking met andere veengebieden in Nederland. Het is mogelijk dat door de toepassing van andere criteria de aantallen relatief hoger uitvallen dan bij de latere inventarisaties volgens de BMP methode.

Jelle Harder (1974) wijst ook op mogelijke ondertelling. *‘Gelet op het gering aantal inventarisatiedagen, dient te worden opgemerkt dat het aantal individuen per soort beslist hoger kan liggen. Ook het missen van voor sommige soorten duidelijke aanwijzingen dat zij er broeden en zelfs het missen van mogelijke soorten (bijvoorbeeld Spotvogel, Blauwborst en Grote Lijster) moet worden toegeschreven aan het geringe aantal inventarisatiedagen.’*

In vergelijking met de telling van 2018 is het telgebied ca 20% groter omdat ook de meest westelijke oever langs de Horndijk meegeteld is. Ook zijn de vogels bij de huizen langs de Oud-Loosdrechtsedijk geteld

In 1982 is het gebied opnieuw geïnventariseerd door de VWG (Vermeule, 1984), ditmaal verspreid over het hele broedseizoen waarbij elk gebied minimaal vier maal werd bezocht. De weilanden werden vanaf de randen waargenomen.

In 1992 is het gebied voor de derde maal door de VWG geïnventariseerd (Vermeule, 1993). In dit jaar werden alleen water-, moeras- en roofvogels geteld.

In 2010, 2013 en 2014 is het gebied geïnventariseerd door T. Loohuizen. In deze jaren werden alleen de rietzangvogels geïnventariseerd en in 2010 ook de Fuut.

In 2014 is het gebied geïnventariseerd door bureau Altenburg en Wymenga. (Meijer, 2014). Er is geteld volgens BMP-Bijzondere Soorten methode. Er is met behulp van een kano een vooraf vastgestelde route gevolgd. De begrenzing van het gebied komt ongeveer overeen met die van 2018. Terwijl we hierboven bij de resultaten van de inventarisaties van 1994 constateerden dat deze zeer hoog uitvielen, zo zijn die van 2014 juist tegenovergesteld, namelijk buitengewoon laag. Het is bijvoorbeeld onwaarschijnlijk dat er in dat jaar slechts 3 paar Kleine Karekiet broedden. Het maakt de indruk dat deze inventarisatie meer kwalitatief dan kwantitatief is uitgevoerd.

Bij de soortbespreking verderop in dit rapport wordt bij de trendmatige ontwikkelingen telkens verwezen naar de bovengenoemde inventarisaties. Om niet in herhaling te vallen wordt niet telkens uitgelegd dat deze mogelijk naar boven of beneden bijgesteld moeten worden, maar het is wel nuttig om bij de gemaakte vergelijkingen de bovengenoemde constatering mee te wegen.

De resultaten van deze oudere inventarisaties staan in Tabel 4, met ter vergelijking ook de resultaten van 2018.

soort	1974	1982	1992	2010	2013	2014	2018
Fuut	59-67	31-42	36	5			6
Roerdomp	2	0	0				0
Woudaap	0	0-1	0				0
Ooievaar	0	0	0				1
Knobbelzwaan	5	1	1				2
Grauwe Gans	0	0-2	6				55
Nijlgans	0	0	1				11
Krakeend			0				5
Wintertaling	2	7-10	0				0
Wilde Eend	131-142	41-46	49				49
Zomertaling	2		0				0

Broedvogels de Vuntus 2018

soort	1974	1982	1992	2010	2013	2014	2018
Slobeend	6	0-3	2				0
Tafeleend	0	0	1				0
Kuifeend	0	0	0	2			1
Wespendief	0	0	1				0
Havik	0	0	1				0
Buizerd	0	0	0				2
Torenavalk	1-2	0-1	0				0
Boomvalk	0-1	0-1	0				0
Patrijs	1-2	0	0				0
Fazant	31						0
Waterral	12-16	4-8	7				0
Porseleinhoen	1	0	1				1
Klein Waterhoen	2	0	0				0
Waterhoen	45	10-16	8				2
Meerkoet	92	35-44	33				11
Scholekster	4	5-8					0
Kleine Plevier							2
Kievit	40-43	20-24					3
Watersnip	1						0
Houtsnip	0	0-1	2				2
Grutto	1	0-2					0
Tureluur	1-2						0
Kokmeeuw	0	0	339				4
Visdief	3	0	3				0
Zwarte Stern	18-19	18-21	12				0
Holenduif	1						1
Houtduif	28	14-20					12
Turkse Tortel	5	2-4					0
Zomertortel	3	3-5					0
Koekoek	25	6-10					2
Bosuil	3	1-2					1
Ransuil	4	1-2	1				0
Gierzwaluw	15	5-10					0
Grote Bonte Specht	0	2				1	8
Boerenzwaluw	30-40	30-40					0
Huiszwaluw	5-15	6					0
Boompieper	0	0					6
Witte Kwikstaart	2	2-4					7
Winterkoning	158-165	60-66					77
Heggenmus	35	20-25					17
Roodborst	45-46	?					23
Nachtegaal	3	1	0	0	0	0	0
Blauwborst	0	0	0	0	0	0	10
Gekraagde Roodstaart	0	0					1
Roodborsttapuit	0	0					2
Merel	88	?					68
Zanglijster	16-17	4					15
Sprinkhaanzanger	9-10	6-8	7	5	1	1	4

soort	1974	1982	1992	2010	2013	2014	2018
Snor	39	8	4	5	2	6	13
Rietzanger	96-98	55-64	37	45	23	18	39
Bosrietzanger	3	1-2	2				1
Kleine Karekiet	48-49	50-57	77	45	18	3	32
Grote Karekiet	2	1	1				0
Spotvogel	0	4-6					2
Braamsluiper	1	4-6					0
Grasmus	18	12-15	12				9
Tuinfluitier	53-54	42					59
Zwartkop	13	4-6					52
Tjiftjaf	102-112	40-45					69
Fitis	182-193	50-58					58
Goudhaan	1	0					0
Grauwe Vliegenvanger	1	2-4					3
Staartmees	0	3					1
Glanskop	1	0					0
Matkop	15-16	3				1	1
Pimpelmees	9	6					15
Koolmees	23-24	12					22
Boomkruiper	0	0-2					4
Wielewaal	3-4	1					0
Gaai	1-2	0					4
Ekster	10	3-5					1
Zwarte Kraai	7	5					5
Spreeuw	min. 60	50					
Huismus	min.100	100-150					
Ringmus	min. 20						
Vink	3	0-3					33
Groenling	0	0-1					4
Putter	0	0					8
Kneu	0	1-2					2
Goudvink	0	0-2					5
Rietgors	95-99	46-50	38	12	10	8	32
Aantal soorten	66	62	26	7	5	7	57

Tabel 4. Aantal vastgestelde territoria in de Vuntus 1974, 1982, 1992, 2010, 2011, 2014 en 2018.

6.3. Resultaten per groep

Bos en struikzangers

Het merendeel van de vastgestelde territoria behoort tot de categorie bos- en struikzangers. De Winterkoning is het talrijkst (77 territoria) gevolgd door Tjiftjaf (69 territoria), Merel (68 territoria), Tuinfluiter (59 territoria) en Fitis (58 territoria). De hoogste dichtheden haalden deze vogels langs smalle weide in het oostelijk deel die aan weerszijden werd omzoomd door een kraag van lage wilgen.

Weide met struikkragen

Veertig jaar geleden stonden dezelfde soorten in de top 5. Toch zijn er in de soortsamenvatting ook grote veranderingen opgetreden, zoals de Zwartkop die van 13 naar 52 territoria is gestegen en de Vink zelfs van 3 naar 34 territoria. Ook Putter, Groenling en Goudvink hebben vaste grond onder de voeten gekregen met elke 5 territoria.

In het algemeen is er dus sprake van een toename en een diversificatie van het aantal soorten. Helaas zijn Wielewaal en Zomertortel verdwenen. Deze soorten leven hier op de grens van hun verspreidingsgebied zodat de afname die in heel Noordwest Europa optreedt, extra goed merkbaar is.

Moeraszangvogels

De uitbreiding van het bos is ten koste gegaan van het oppervlak van de lage moerasvegetatie, terwijl dit verlies aan de oevers niet gecompenseerd is door aangroei met nieuwe verlandingszones. Dit laatste wordt vaak geweten aan de grauwe ganzen die het jonge riet opeten. Hoewel dit niet de enige verklaring is, laten de experimenteel geplaatste rasters die de ganzen de toegang belemmeren, inderdaad zien dat op deze afgerasterde plaatsen het riet zich in rap tempo uitbreidt, terwijl op de begraasde plekken het waterriet verder slinkt. Het netto resultaat is dat de moerassige vegetatie die zo'n 50 jaar geleden nog de overhand had, is afgenomen en daarmee ook het aantal hier voorkomende rietvogels. Het aantal Rietzanger, Snor en Rietgors is in vergelijking met de inventarisatie van 1974 meer dan gehalveerd en hoewel in 1974 de standaard BMP nog niet bestond en de verzamelde data anders werden geclusterd, is het duidelijk dat er een sterke afname is geweest, zeker als we weten dat bijna alle data in 1974 in een weekend in mei zijn verzameld. Ook de inventarisatie van 1982 laat voor de moerassoorten hogere aantallen zien, maar bij latere inventarisaties lijkt het dieptepunt bereikt en onze resultaten zouden er zelfs op kunnen wijzen dat er sprake is van herstel. Onze vrij intensieve inventarisatie inspanning speelt hier ook mee, zeker als dit wordt vergeleken met de inventarisatie in 2014 toen meer kwalitatief dan kwantitatief is geïnventariseerd. Hoe dan ook, het kappen en rooien van bomen door Natuurmonumenten heeft een positief effect op het voorkomen van rietvogels, ook al is het resultaat misschien niet een sprongsgewijze vooruitgang, maar meer het tot staan brengen van een verdere achteruitgang. Zonder het verwijderen van de bomen zullen rietzangvogels op den duur volledig verdwijnen, een enkele Kleine Karekiet uitgezonderd.

Vooralsnog blijft de Vuntus zijn moerassige kwaliteit behouden. Een positieve indicatie hiervan is de Blauwborst die zich in 2018 met 10 territoria als nieuwe broedvogel in het gebied vestigde.

Rietzomen bij vennetje overgang Raaisloot

Andere moerasvogels

Roerdomp en Woudaap hebben we in 2018 niet meer vast kunnen stellen. Dit zijn soorten die ook in het verleden slechts sporadisch voorkwamen. Zorgelijker is het dat ook de Waterral is verdwenen, terwijl deze soort in de vorige eeuw nog in vrij grote aantallen voorkwam (1974: 12-16 territoria, 1982: 4-8 territoria en 1992: 7 territoria).

Daar staat tegenover dat in 2018 voor het eerste sinds 1992 weer een Porseleinhoen is vastgesteld. Deze soort was in oudere inventarisaties slechts twee maal eerder waargenomen.

Fuut (6 territoria) en Meerkoet (11 territoria) halen niet meer de aantallen van de vorige eeuw. Ten opzichte van de maxima van 1974 zijn ze zelfs bijna gedecimeerd, maar de laatste decennia lijkt de stand stabiel te zijn. Wellicht heeft de ontwikkeling te maken met de troebelheid van het water. De doorzicht wordt nadelig beïnvloed door de opwervelingen van bezonken veendeeltjes. Daarnaast wordt het doorzicht ook bepaald door de aanwezigheid van plankton en wieren waarvan het voorkomen samenhangt met de beschikbare voedingsstoffen, planten, plantenetende vissen en roofvissen. Het is een dynamisch evenwicht dat tot op zekere hoogte wel begrepen wordt (Weijs, 2011), maar zich lastig laat sturen.

Eenden en ganzen

De Wilde Eend is het meest talrijk en schommelt de afgelopen 40 jaar tussen de 40 - 50 paren. In 1974 werden er nog 131- 142 paar geteld.

Zomertaling en Slobeend die vroeger in kleine aantallen voorkwamen zijn verdwenen. Daarentegen heeft de Krakeend zich nieuw gevestigd met 5 paar.

De Grauwe Gans heeft zich in 1982 in het gebied gevestigd en heeft zich vooral na 2000 sterk uitgebreid. Door de bestrijding zijn ze echter over hun hoogtepunt heen. Het aantal ligt op 55 broedparen.

Hetzelfde verhaal geldt ook voor de Nijlgans die met een tiental paren in het gebied broedt. De soort is aangemerkt als invasieve exoot. De bestrijding is daarom hoger ingeschaald dan die van de Grauwe Gans. In tegenstelling tot de Grauwe Gans die zijn nest vaak op een prominente locatie bouwt, zoals op de kop van een legakker, zijn de nesten van de Nijlgans vaak goed verborgen in bramen en struiken zodat ze weten te ontsnappen aan de nestreductie.

Roofvogels

Er hebben twee paar Buizerd gebroed. De Havik van het naburige Het Hol is meerdere malen jgend gezien, maar heeft niet in de Vuntus genesteld. Ook de Boomvalk is waargenomen maar territoriaal gedrag is niet vastgesteld.

Weidevogels en steltlopers

De vorige eeuw kwamen op de weilanden nog grote aantallen Kievit voor (40-43 territoria in 1974) en verspreid ook nog een enkele Grutto en Tureluur. De aantallen zijn geleidelijk afgenomen.

Intensivering van de mechanische bewerkingen in combinatie met een toename van het aantal predatoren hebben de weidevogels de das omgedaan in een onomkeerbaar proces. In 2018 waren de weidevogels op de weilanden verdwenen.

Ook in de zone in het oostelijk deel van het gebied hebben geen Kieviten gebroed, ook al zijn deze weilanden in potentie zeer geschikt. De vegetatie is kruidenrijk, er zijn aflopende gradiënten naar de uitgegraven brede sloten en bovendien wordt er pas laat gemaaid. Dat zich in dit gebied geen weidevogels vestigen is tekenend voor de deplorabele toestand waarin de weidevogels zich in Nederland bevinden.

Toch konden we in de Vuntus nog 3 territoria van de Kievit vaststellen, die zich gevestigd hadden in de zones waar de bomen waren gerooid en zeer kale grond was overgebleven. Hier zaten ook twee Kleine Plevieren.

De Houtsnip weet zich aan deze ongunstige ontwikkelingen te onttrekken en houdt stand met twee territoria. De vogels profiteren van de ontoegankelijkheid van de moerasbossen.

Kolonievogels

Er was een kleine kolonie Kokmeeuw met nesten op de wortelstokken van Waterlelie en Gele Plomp. Verdwenen is de Zwarte Stern waarvan er de vorige eeuw nog een twintigtal in het gebied broedde.

Huisvogels

In 1974 en 1982 zijn ook de broedvogels op de erven en huizen aan de Oud-Loosdrechtsedijk geteld, waar Turkse Tortel (5) Gierzwaluw (15), Boerenzwaluw (40), Huiszwaluw (15), Spreeuw (min. 60), Huismus (150) en Ringmus (min. 20) werden vastgesteld. In latere inventarisaties viel deze zone echter buiten het telgebied. Zo ook in 2018 zodat deze soorten ontbreken in de soortenlijst.

6.4. Soortbespreking

Fuut 6 territoria

De territoria van de Fuut troffen we alleen aan in het westelijk deel van de Vuntus in de diepe, relatief grote waterpartijen. Deze voorkeur werd ook geconstateerd in de andere Vechtplassen. In de ondiepe plassen en trekpaten in het aangrenzende Het Hol ontbreekt de soort zelfs nagenoeg. In de vorige eeuw werden nog 36-57 territoria vastgesteld, dus de soort is fors afgenomen. Ook landelijk is de soort iets afgenomen maar niet in de mate die we in de Vuntus constateren.

Ooievaar 1 territorium

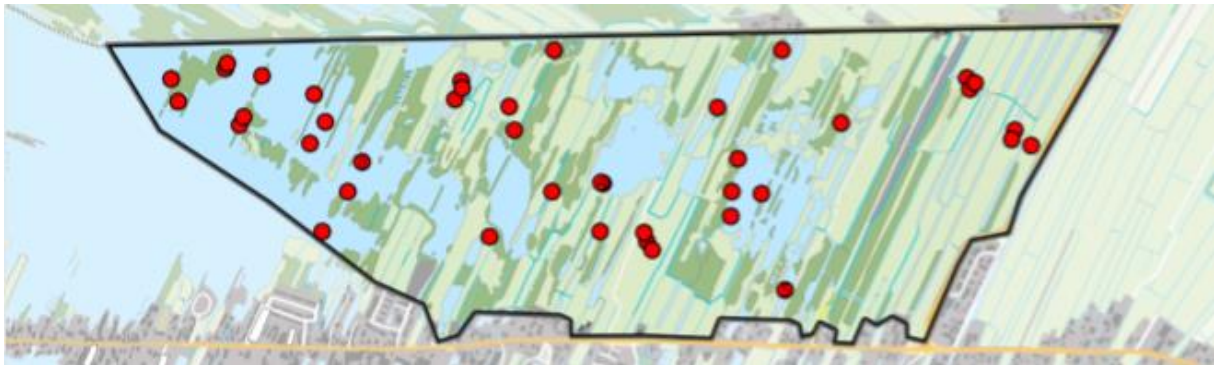
In de strook van de zomerhuisjes hoorden we meerdere malen het klepperen van ooievaars. We hebben dit terrein niet betreden en vanaf het weiland konden we tussen de bomen het nest niet zien, maar het was duidelijk dat de ooievaar actief baltsten. Dit levert volgens de BMP regels een geldig territorium op.

Knobbelzwaan 2 territoria

In het westelijk deel heeft een Knobbelzwaan succesvol gebroed in een hoek van een trekpat. In het oostelijk deel waren meerdere waarnemingen van een paar zonder dat hier een nest gevonden is. De soort is in de Vuntus altijd schaars geweest. Uitzondering lijkt de inventarisatie van 1974 waar 5 paar worden opgegeven maar met de toevoeging dat er geen nesten zijn gevonden of jongen gezien zodat het ook toen dus onzeker was of het daadwerkelijke broedgevallen betrof

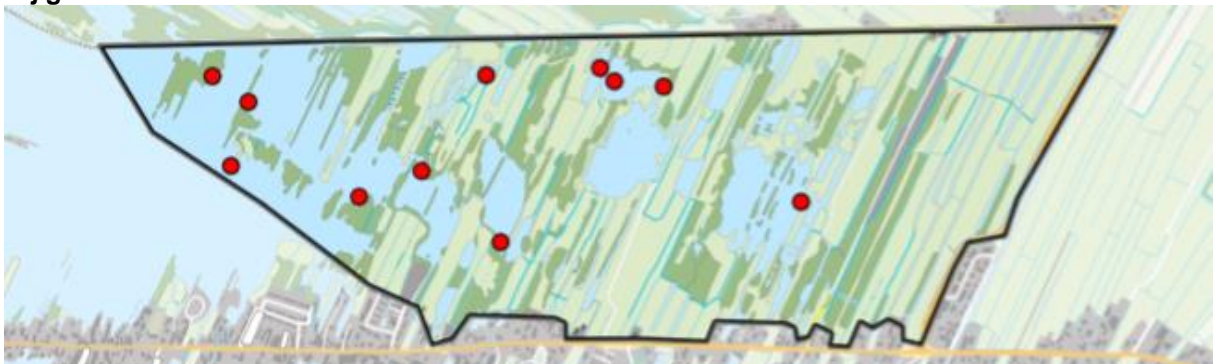
Grauwe Gans 55 territoria

Zoals overal in Nederland waar een combinatie van water, riet en gras voor handen is, doen de ganzen het heel goed. Nadat de Grauwe Gans in 1992 nog als mogelijke broedvogel werd gemeld, is de soort daarna sterk toegenomen tot 10-tallen exemplaren. Het succes keert zich echter tegen deze soort. De ganzen begrazen de jonge scheuten van het riet en belemmeren daarmee de vorming van nieuwe moerasvegetatie. Ook boeren klagen over de overlast van de ganzen en daarom worden de ganzen al meer dan tien jaar bestreden door nestreductie door middel van het uithalen of prikken van de eieren.

Wij stelden volgens de BMP methode 55 territoria vast. Jonge ganzen zijn er nagenoeg niet waargenomen, dus de nestreductie is effectief gebleken.

Nijlgans 11 territoria

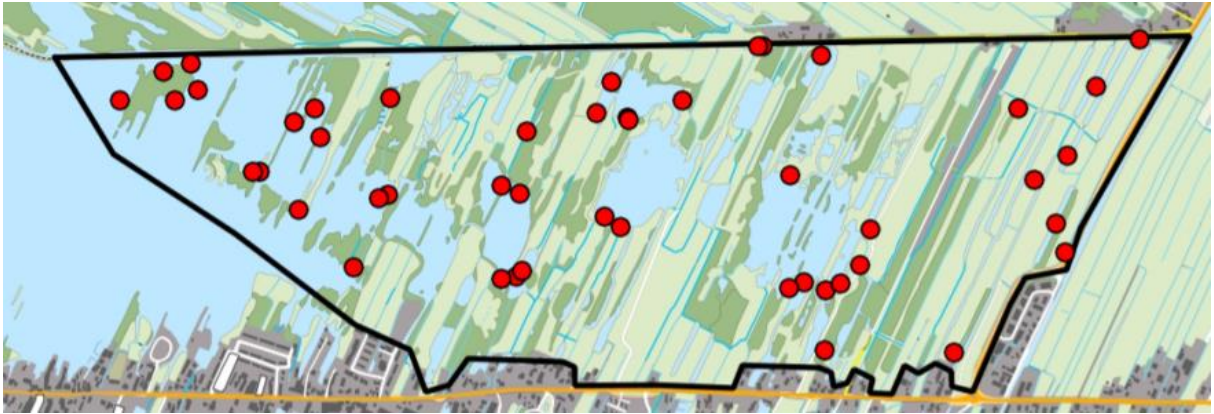
Het eerste broedgeval van de Nijlgans dateert uit 1990 en daarna zijn de aantallen geleidelijk toegenomen. In 2018 stelden we 11 paar vast die verspreid in het gebied voorkwamen. De vogels werden meestal gepaard waargenomen, soms ook waakzaam of gealarmeerd, maar waarnemingen van vogels met kuikens zij niet gedaan. In april en mei verbleef er in het centrale deel een groep van 20 exemplaren, die met veel kabaal voor ons wegvlogen en duidelijk geen intentie hadden om te gaan broeden. Deze vogels tellen dus ook niet mee in het totaal.

Krakeend 5 territoria

Baltsende woerden in mei leverden 5 territoria op. Het is voor het eerst dat deze soort in de Vuntus als broedvogel is vastgesteld. De vestiging past in de landelijke trend die de afgelopen decennia steil omhoog gaat.

Wilde Eend 49 territoria

De Wilde Eend is weliswaar afgenomen in vergelijking met de tellingen in de vorige eeuw (49 tot 142 paren) maar de soort blijft talrijk met 49 vastgestelde territoria. Er is geen consequent onderscheid gemaakt tussen Soepeenden en Wilde Eenden, voor zover dat al mogelijk is. De twee territoria die zijn geregistreerd zijn toegevoegd aan het totaal van de Wilde Eend.

Kuifeend. 1 territorium

Net als in het aangrenzende Het Hol blijft de Kuifeend een zeldzame soort. In 2018 konden we slechts 1 territorium vaststellen op basis van een waarneming van een paar op 5 mei. In Ankeveen en Kortenhoef daarentegen is het een vrij talrijke broedvogelsoort met enkele 10-tallen paren.

Buizerd 2 territoria

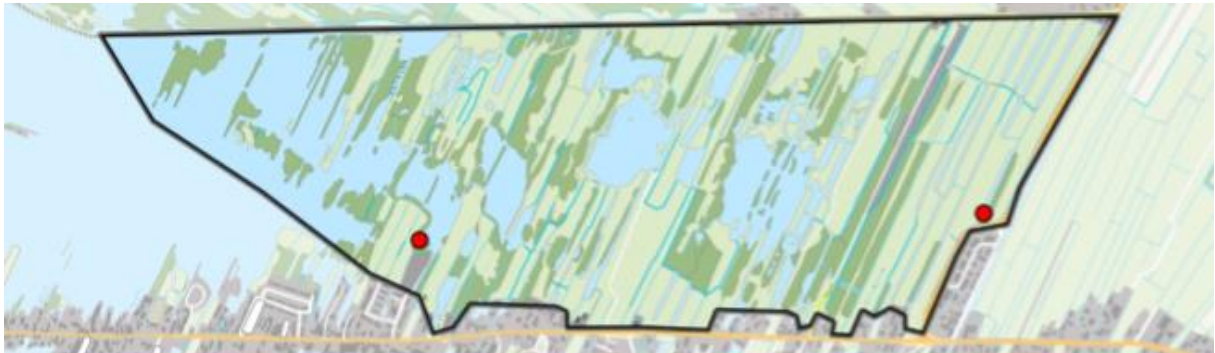
Eén paar heeft gebroed in het meest oostelijke bosperceel. Deze vogel vloog altijd miauwend boven ons wanneer wij het weiland bij het bos betraden. Er zijn minimaal twee jongen uitgevlogen. In het centrale deel was nog een andere territorium gevestigd. Dit nest is niet gevonden maar de vogel is meerdere malen gezien en bij de laatste telling zat er een bedelend jong in het moerasbos. Opvallend is dat de Buizerd nog niet eerder was vastgesteld in het gebied.

Porseleinhoen 1 territorium

Tijdens de avondtelling van 20 mei hoorden we een Porseleinhoen roepen in het centrale deel waar veenweides worden afgewisseld met kleine plasjes. In de Vechtplassen is deze soort een grote zeldzaamheid en ontbreekt in Ankeveen, Kortenhoef en Het Hol. Het laatste gedocumenteerd broedgeval in de Vuntus dateert van 1974.

Waterhoen 2 territoria

Het Waterhoen is in de Vechtplassen een zeer schaarse soort geworden. Bij de inventarisaties in de vorige eeuw (1974, 1982 en 1992) werden respectievelijk 45, 10-16 en 8 territoria vastgesteld. Deze dalende trend heeft zich doorgezet zodat wij in 2018 nog slechts 2 territoria vast konden stellen. Dit is nog meer dan Kortenhoef en Ankeveen waar het Waterhoen zelfs geheel ontbreekt in het moerasgebied. Een waarschijnlijke verklaring voor de extreme afname is de komst van Havik, waar het Waterhoen niet tegenop gewassen lijkt te zijn. De tijd zal leren of het Waterhoen op den duur beter kan leren omgaan met de jachtdruk van de Havik.

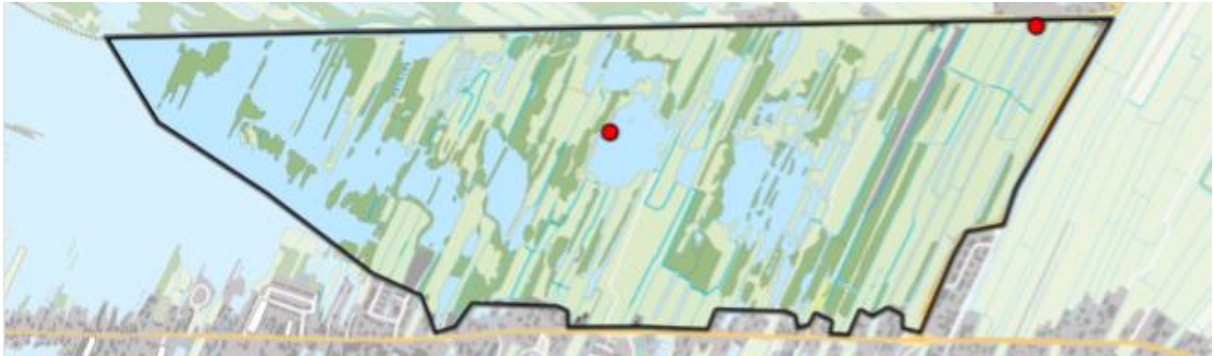
Meerkoet 11 territoria

Voor zo'n waterrijk gebied blijft het aantal meerkoeten achter bij de verwachting. Toch is het nog meer dan in het aangrenzende Het Hol waar in recente inventarisaties slechts 2 - 4 territoria werden vastgesteld. In de vorige eeuw (1974, 1982 en 1992) werden in de Vuntus veel hogere aantallen vastgesteld: tussen de 33 en 92 exemplaren.

Kleine Plevier

2 territoria

De Kleine Plevier vestigde zich in de enkele kale zones waar de bosopslag was verwijderd en tijdelijk een kale zone was ontstaan. De vogels lieten zich hier baltsend en alarmerend zien. Door extreme regenval zijn deze delen in mei ook weer deels ondergelopen zodat de legsels waarschijnlijk niet succesvol zijn geweest. In juni werd ook een vogel waargenomen op de kale aflopende oever van de sloot in het oostelijk deel.

Kievit

3 territoria

Er zaten enkele paren Kieviten in de kale stroken waar bomen gerooid waren. In juni alarmeerden de vogels zodat ze blijkbaar ook succesvol jongen hebben gekregen. Jammer was dat de soort in het oostelijke weiland ontbrak. In maart waren hier enkele exemplaren aanwezig maar bij latere bezoeken hebben we ze hier niet meer teruggezien. Kees Blase meldt dat hier in 2017 nog 3 paar Kieviten gebroed hebben, maar dat de nesten door te vroeg maaien verloren zijn gegaan.

Vergelijk de 3 territoria, die wij in het gehele gebied vaststelden met de 23 territoria in 1982 en het is duidelijk dat het met de Kievit op de weilanden in het Vechtplassegebied een gelopen zaak is.

Houtsnip

2 territoria

De Houtsnip is op de zandgronden van het Gooi verdwenen, maar broedt nog steeds in de moerasbossen van de Vechtplassen. De aantallen zijn laag maar de stand lijkt stabiel te zijn. Tijdens de avondtelling van 20 mei zagen we twee gelijktijdig baltsende mannetjes in vlucht langs de Kromme Rade vliegen. De vogels profiteren van de rust in het moerasbos waar door de zompige bodem geen betreding is door mensen.

Kokmeeuw

4 territoria

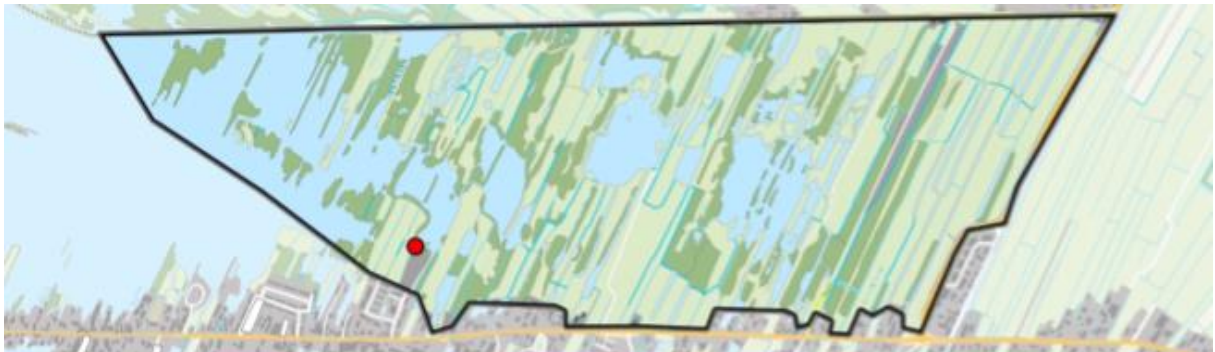

De Kokmeeuw is niet altijd populair geweest in het Vechtplassengebied. In het rapport van de inventarisatie van de Vuntus in 1974 schrijft Jelle Harder: "*Gelukkig bevindt er zich geen Kokmeeuwenkolonie in de Vuntus.*". In die tijd maakte men zich zorgen over de eutrofiering van de plassen door de aanwezigheid van de kolonies die uit soms meer dan 2500 broedparen bestonden. De Kokmeeuwen zijn vrij opportunistisch in de keuze van de broedlocatie en zijn binnen de Vechtplassen meerdere malen verhuisd. Verbossing speelt een rol en ook de bestrijding door het rapen van de eieren heeft gezorgd voor de nodige verplaatsingen. In 1992 broedden er weer 339 paar in de Vuntus op de kale grond van gerenoveerde legakkers. Daarna is het aantal echter afgenomen en komen er alleen nog versplinterde kolonies voor, net als in de andere Vechtplassen. De grotere kolonies van meer dan 1000 paar zijn verplaatst naar het Gooi- en Eemmeer. Gelukkig resteert er in de Vuntus nog een kleine kolonie van 4 paar. De nesten waren gebouwd op de wortelstokken van Waterlelie/Gele Plomp. Op 2 juni waren op drie nesten kleine jongen aanwezig. Op 10 juni was er minimaal één bijna vliegvlug jong.

Holenduif

1 territorium

Een roepende Holenduif aan de zuidrand van het gebied op 23 maart leverde een geldig territorium op.

Houtduif 12 territoria

De Houtduif is met 12 territoria redelijk talrijk, maar is toch de laatste decennia meer dan gehalveerd. De komst van de Havik is de meest waarschijnlijke oorzaak. Omdat de jachtdruk van de Havik minder hoog is bij de menselijke bebouwing zien we de Houtduif vooral langs de huizen van de Oud-Loosdrechtsedijk en het zomerhuisjescomplex waar de duiven dankzij het menselijke schild minder te duchten hebben van de Havik.

Koekoek 2 territoria

Bij inventarisaties in moerasgebieden zorgt de Koekoek altijd voor discussies tussen de waarnemers. Is de gehoorde roep van de Koekoek afkomstig van de vogel die al eerder genoteerd is of is het een andere vogel van een ander territorium? Het gelijktijdig horen van meerdere exemplaren kan hierin meer duidelijkheid geven, maar dit is een zeldzame gebeurtenis en is in 2018 slechts eenmaal waargenomen. Het aantal van 2 territoria lijkt reëel. Dit is aanzienlijk minder dan de 10 die in 1982 werden gemeld en 25 in 1974. Men kan zich afvragen of de waarnemers bij deze tellingen niet te royaal zijn geweest bij het intekenen van roepende vogels.

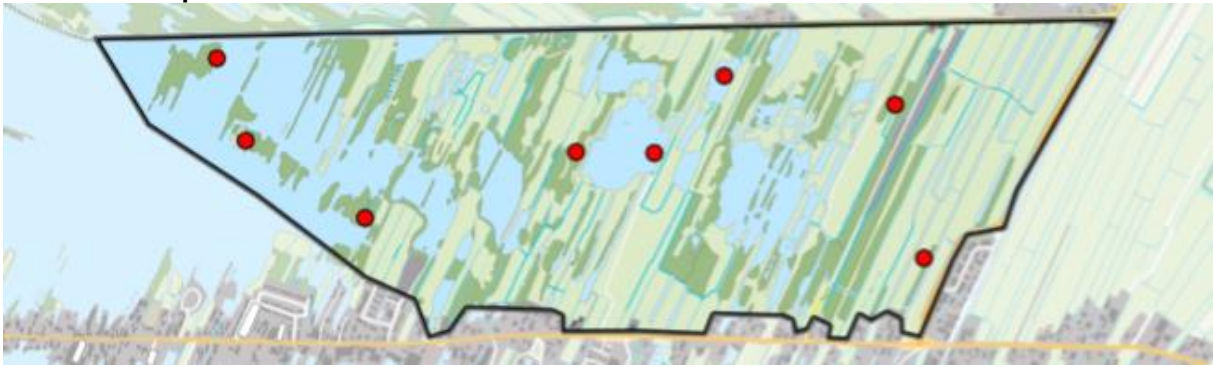
Bosuil 1 territorium

Op de avondtelling van 20 mei hoorden we de bedelroep van minimaal 3 jonge Bosuilen bij het huis langs de Kromme Rade.

Kees Blase meldt dat er in 2017 bij zijn huis (aan de tegenoverliggende kant langs de Oud Loosdrechtseweg) ook een Bosuil heeft gebroed maar dat deze in 2018 niet is teruggekeerd. De oorzaak is niet bekend. Mogelijk heeft het te maken met het rooien van bomen in het territorium van de uilen. Overigens is er verder geen avondbezoek aan de Oud-Loosdrechtsedijk gebracht zodat niet uitgesloten kan worden dat er op een andere plek toch ook nog een Bosuil gevestigd was.

Grote Bonte Specht 8 territoria

We troffen 8 territoria aan in de grotere bospercelen, waar de Grote Bonte Specht profiteert van het verouderen van de bomen. In voorgaande inventarisaties werden slechts 1-2 territoria vastgesteld.

Boompieper 6 territoria

De Boompieper is nieuw in de Vuntus. Voorheen was de soort bekend van de bosranden langs de Gooise heidevelden, maar de soort heeft nu ook de boszomen ontdekt langs de schrale veenweiden in de Vechtvlakten.

Witte Kwikstaart 7 territorium

De Witte Kwikstaart nestelt graag in door mensen gebouwde constructies, zoals steigers, schuurtjes en bruggetjes. We stelden verspreid in het gebied 7 territoria vast. Duidelijk meer dan in de oudere inventarisaties waar het aantal nooit boven 4 territoria uitkwam.

Winterkoning 77 territoria

In tegenstelling tot enkele andere jaarvogels zoals de IJsvogel, heeft de Winterkoning de felle koudeperiode rond 1 maart goed doorstaan. Met 77 territoria is het zelfs de meest talrijke broedvogelsoort in de Vuntus. De hoogste dichtheden liggen bij de zomerhuisjes in het oostelijk deel waar de vogels in de dichte begroeiing beschutting en nestgelegenheid vinden.

Heggenmus 17 territoria

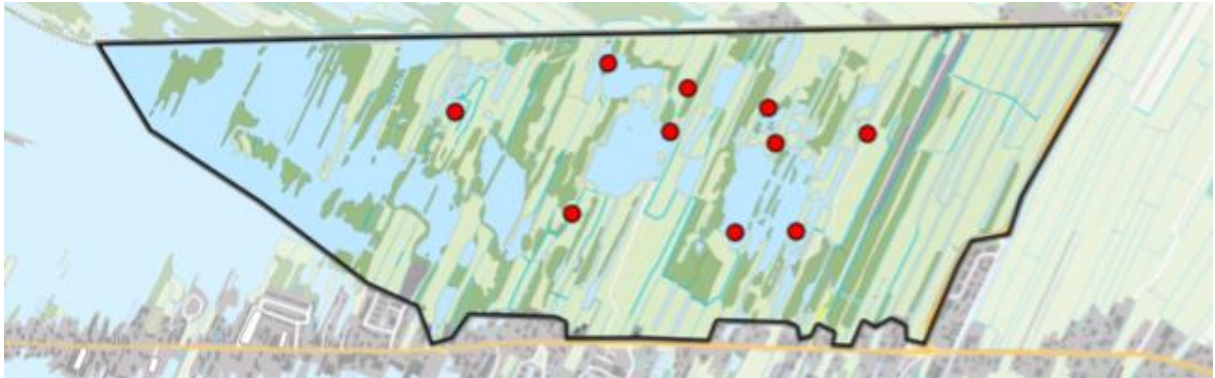
De Heggenmus komt verspreid in het gebied voor. Net als de Winterkoning zijn de hoogste dichtheden in dichte struiken van zomerhuisjes en de erven langs de Nieuw-Loosdrechtseweg.

Roodborst 23 territoria

De Roodborst komt verspreid in het gebied voor. Minder dan Winterkoning en Heggenmus is de soort gebonden aan struikgewas. De soort is het talrijkst in de zones met hoge bomen.

Blauwborst 10 territoria

De Blauwborst behoort tot de nieuwkomers in de Vuntus. Nog niet eerder was deze soort bij een inventarisatie vastgesteld. Het aantal territoria ligt zelfs hoger dan eerder vastgesteld in Ankeveen, Kortenhoef en Het Hol, maar het is goed mogelijk dat de soort inmiddels ook in deze Vechtplassen verder is toegenomen want het gaat landelijk crescendo met de Blauwborst. Volgens de Sovon index is de soort in 25 jaar verzesvoudigd.

Gekraagde Roodstaart 1 territorium

De Gekraagde Roodstaart is een vrij talrijke broedvogel langs de bosranden van de Gooise heidevelden maar in de Vechtplassen is hij zeldzaam. Soms blijft een enkeling hangen in een moerasbos en als hij dan ook nog zingend wordt waargenomen binnen de BMP datumgrenzen dan levert dat een geldig territorium op.

Roodborsttapuit 2 territoria

Een andere nieuwkomer is de Roodborsttapuit die eveneens nog niet eerder was vastgesteld. Net als de Boompieper is de Roodborsttapuit bekend van de Gooise heidevelden maar inmiddels heeft de soort ook de ruigere veenweidegebieden ontdekt. In de twee territoria die we in de Vuntus vaststelden zijn ook jongen gezien, die door de ouders werden gevoerd. .

Merel 68 territoria

In de herfst van 2017 zijn veel dode Merels gevonden in Nederland die waren getroffen door het Usutu virus. Het is niet uit te sluiten dat het aantal Merels daardoor is afgenomen maar het blijft een talrijke soort in de Vuntus met zijn afwisseling van boomgroepen en weiden.

Zanglijster 15 territoria

Ook voor de Zanglijster is de afwisseling tussen bos en weiland een geschikt biotoop. De resultaten van oudere inventarisaties zijn wisselend (1974: 17 territoria en 1982: 4 territoria). De soort neemt in ieder geval niet af, valt er uit te concluderen.

Sprinkhaanzanger 4 territoria

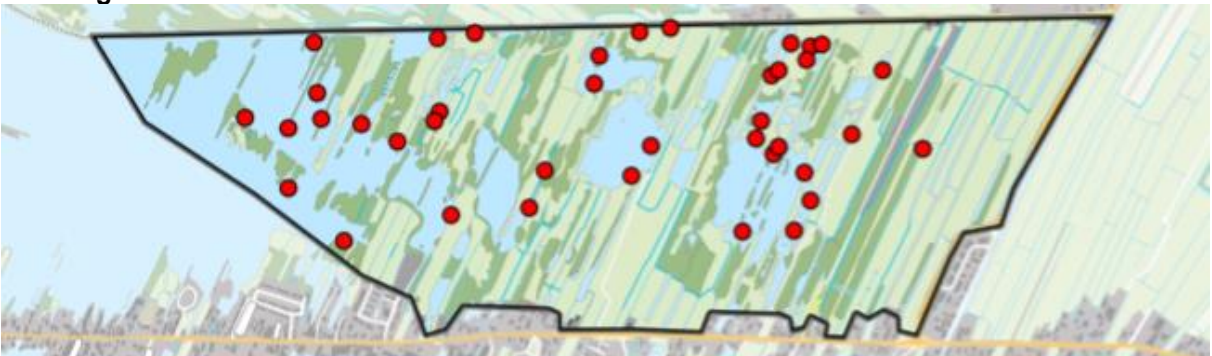
De sprinkhaanzanger komt met 4 territoria voor op de droge, enigszins verruigde graslanden voor. De aantallen zijn sinds de vorige eeuw ongeveer gehalveerd, toen tussen de 6-10 territoria werden geteld.

Snor 13 territoria

In tegenstelling tot de Sprinkhaanzanger is de Snor gebonden aan natte vegetatie en wordt daarom als goede indicatorsoort voor moerasgebieden beschouwd. Wat dat betreft is het dus positief dat er 13 territoria zijn vastgesteld in de verlandende zones aan de randen van de legakkers. De aantallen liggen ook duidelijk hoger dan afgelopen 40 jaar toen nooit meer dan 8 territoria zijn vastgesteld.

Rietzanger 39 territoria

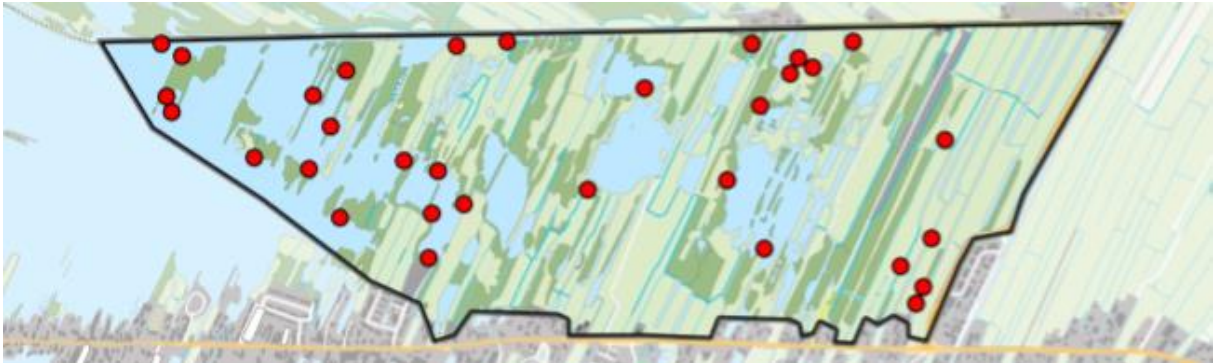
Samen met de Snor is de Rietzanger de beste indicatorsoort van laagveen biotoop. De soort was in de vorige eeuw talrijker toen bijna 100 territoria werden vastgesteld maar er lijkt toch weer sprake van enige vooruitgang van de minima uit 2013: 23 territoria en 2014: 18 territoria.).

Bosrietzanger 1 territorium

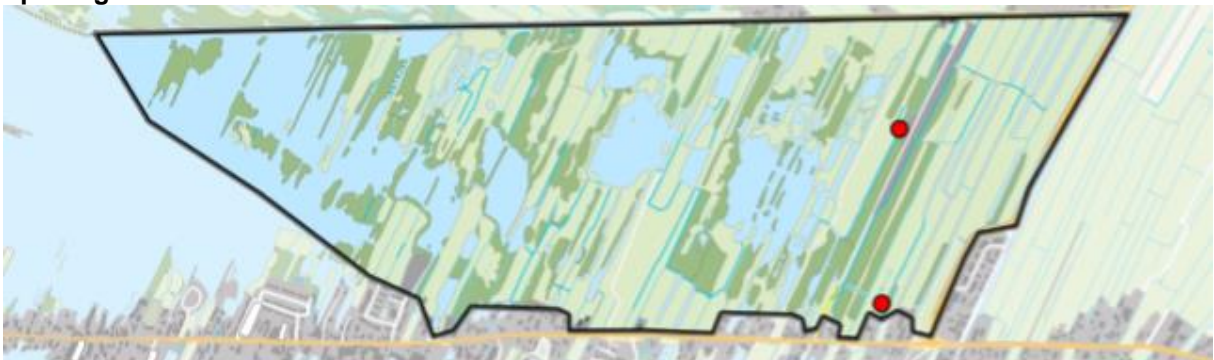
De Bosrietzanger prefereert vochtige, open zones op een zeer voedselrijke bodem met Brandnetel als belangrijkste kensoort. In de Vuntus komt deze vegetatie slechts spaarzaam voor en de Bosrietzanger is met 1 territorium een schaarse broedvogel. Ook in eerdere inventarisaties was de Bosrietzanger zeldzaam en schommelde het aantal tussen de 1 - 3 territoria.

Kleine Karekiet 32 territoria

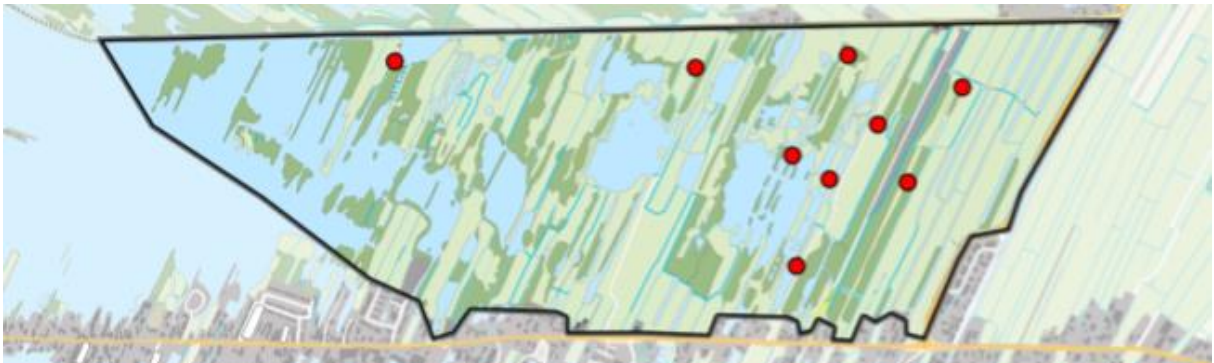
De Kleine Karekiet komt voor langs rietkragen van de trekgraten en plassen. De 32 territoria liggen lager dan de aantallen die bij de inventarisaties in de vorige eeuw zijn geteld (50 – 77 territoria). De hoeveelheid waterriet is duidelijk afgenomen, vooral door de verbossing en de vraat door ganzen. De kap van bomen door Natuurmonumenten zorgt dat de achteruitgang wordt gestopt.

Spotvogel 2 territoria

De Spotvogel is niet een typische vogel van de moerasbossen en komt in het Vechtplassegebied alleen voor in erfbeplanting. Zo ook de Spotvogels in de Vuntus, maar toch een leuke soort die de afgelopen decennia sterk is afgenomen in ons land. In 1982 werden in de Vuntus nog 4-6 territoria vastgesteld

Grasmus 9 territoria

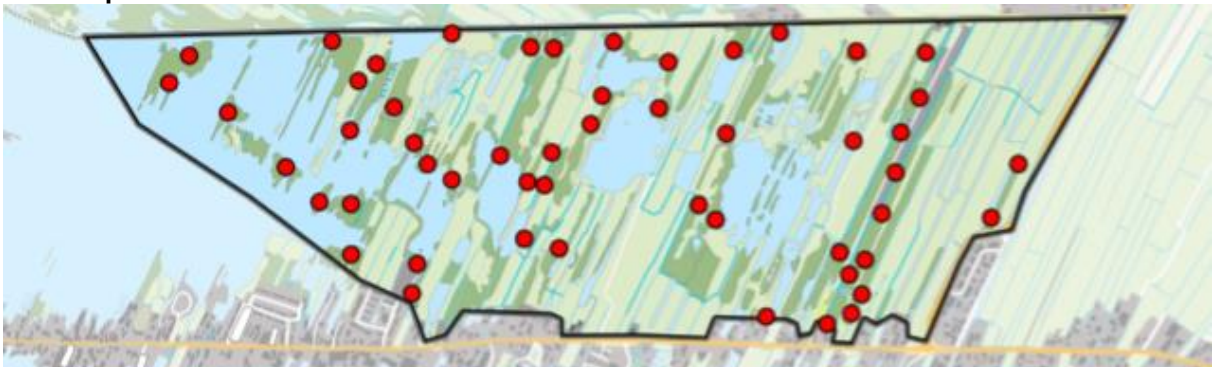
De krassende zang van de Grasmus was te horen op de open, niet al te natte zones met her en der een boompje of struikgewas. De soort was met 9 territoria talrijk maar is toch bijna gehalveerd in vergelijking met de inventarisaties in de vorige eeuw (12 – 18 territoria).

Tuinfluiter 59 territoria

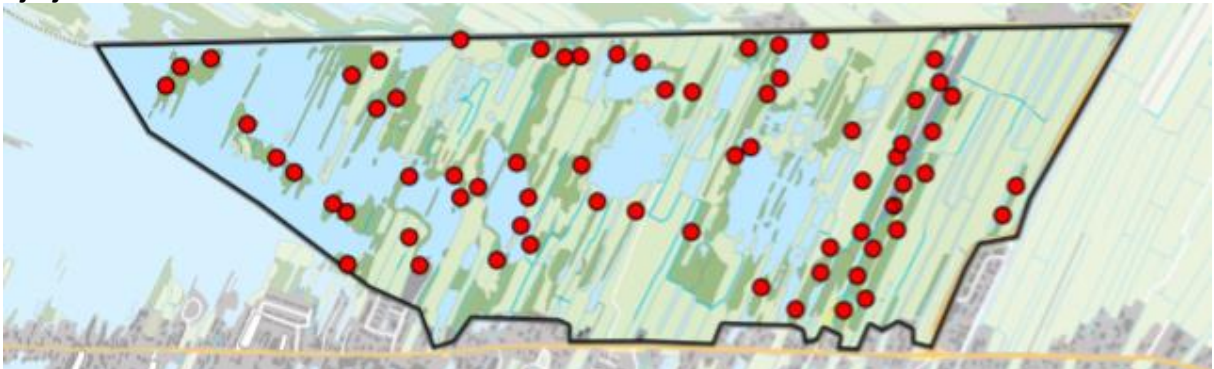
In het Gooi is de Tuinfluiter zeer schaars maar in de gemengde elzen/wilgenbossen is deze soort één van de meest typerende soorten. De 59 vastgestelde territoria liggen op hetzelfde hoge niveau als die van de inventarisaties van 1974 en 1982.

Zwartkop 52 territoria

Met 52 territoria ligt het aantal van de Zwartkop dicht bij dat van de Tuinfluiter. Ook in de inventarisaties van de andere Vechtplassen constateerden we dat de aantallen van deze twee soorten elkaar niet veel ontlopen. Dit is een verschijnsel van de laatste decennia want resultaten van oudere inventarisaties laten zien dat de Zwartkop toen veel zeldzamer was (1974: 13 territoria en 1982: 4-6 territoria). De Zwartkop heeft duidelijk geprofiteerd van de voortschrijdende verbossing.

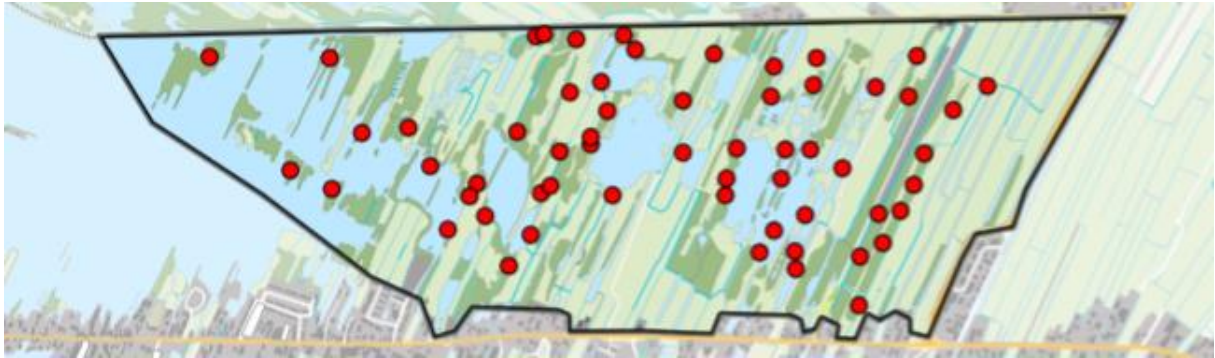
Tjiftjaf 69 territoria

De verspreiding van Tjiftjaf en Zwartkop komen sterk overeen. Beide soorten hebben een voorkeur voor een boomrijke vegetatie. De Tjiftjaf vestigt zich gedurende de vegetatiesuccessie echter eerder in een gebied dan de Zwartkop. In oudere inventarisaties blijkt dat ook vroeger al grotere aantallen voorkwamen dan nu: in 1974: 102-112 territoria en in 1982: 40-45 territoria.

Fitis

58 territoria

De Fitis is de meest duidelijke exponent van een struikvogel. De soort is afgenomen als gevolg van de voortschrijdende vegetatiesuccessie maar is de laatste decennia stabiel omdat de afname van de struiken door het sluiten van de boomkruinen in de moerasbossen wordt gecompenseerd door de ontwikkeling van wilgenbomen elders in het gebied.

Grauwe Vliegenvanger

3 territoria

De Grauwe Vliegenvanger is een lastige soort om te inventariseren. De zang is nogal onopvallend en lijkt bovendien op de roepjes van diverse andere soorten, zoals Roodborst, Blauwborst en Boomkruiper. Om zekerheid te krijgen is een zichtwaarneming eigenlijk noodzakelijk maar door het dichte bladerdek is dit niet altijd mogelijk. Wij kwamen uit op drie territoria en dit zal redelijk waarheidsgetrouw zijn.

Staatmees

1 territorium

De Staatmees bereikt nooit een hoge dichtheid, maar ontbreekt in bijna geen enkel gebied dat wij als vogelwerkgroep inventariseren. Zo ook in de Vuntus waar we één territorium vaststelden.

Matkop

1 territorium

Eén territorium is een magere oogst van deze inventarisaties. Het territorium is gebaseerd op een zichtwaarneming in april en een kort roepende vogel in juni. Een volop zingende vogel is niet waargenomen. In de vorige eeuw was de Matkop een gewone vogel en was zelfs bijna even talrijk als de Koolmees. Naar aanleiding van deze sterke afname in onder andere de plassen van Ankeveen, Kortenhoef en Het Hol geeft Prop (2012) enkele mogelijke verklaring zoals concurrentie met andere mezensoorten, predatie door Grote Bonte Specht en verdroging van de bodem, maar hij eindigt met de moedeloze conclusie: *“Het is vreemd, maar de Matkop dreigt geruisloos te verdwijnen uit het Vechtplassengebied zonder dat we weten waarom.”*

Pimpelmees

15 territoria

De Pimpelmees is in aantal toegenomen tot 15 territoria en bijna zo talrijk als de Koolmees. Ook zonder nestkasten kan deze soort zich prima redden in de natuurlijke holtes.

Koolmees

22 territoria

De Koolmees is met 22 territoria vrij stabiel gebleven.

Boomkruiper 4 territoria

Tijdens elke inventarisatie hoorden we de weinig uitgesproken maar kenmerkende roepjes van de Boomkruiper, hetgeen bij de uiteindelijke clustering resulteerde in vier geldige territoria. Een bescheiden aantal, maar toch een toename, want in de voorgaande inventarisaties werden nooit meer dan 2 territoria vastgesteld.

Gaai 4 territoria

Van de Gaai merkten we nooit veel meer dan een langsvliegend exemplaar, meestal ook even roepend. Al met al leverde dit bij de clustering 4 territoria op. Een stijging want bij voorgaande inventarisaties werden nooit meer dan 1-2 territoria vastgesteld

Ekster 1 territorium

De Ekster was vroeger vrij talrijk in de moerasbossen van de Vechtplassen maar na de komst van de Havik in de tachtiger jaren van de vorige eeuw zien we dat de soort zich terugtrekt in de bomen nabij woningen. Het enige exemplaar dat wij vaststelden zat ook bij een boerderij en zomerhuisjes. In 1974 werden nog 10 paren aangetroffen maar hierbij moet rekening worden gehouden met het feit dat in 1974 ook de erven langs de Oud-Loosdrechtsedijk zijn geteld.

Zwarte Kraai 5 territoria

Vergelijking met de resultaten van de oudere inventarisaties laten zien dat de stand van de Zwarte Kraai stabiel is met 5 territoria. Er is in 2018 één nest gevonden in het meest oostelijke bosje waar de kraai op zo'n 50 meter van de daar eveneens gevestigde Buizerd broedde. Het waren geen goede burens want de vogels hadden het regelmatig met elkaar aan de stok maar beiden hebben succesvol jongen groot gebracht.

Vink 33 territoria

De Vink behoort tot de grootste stijgers in de Vuntus. In 1974 en 1982 werden slechts 3 territoria vastgesteld en in 2018 is dit vertienvoudigd naar 33 territoria. De vogels zitten vooral in de oudere bospercelen. Ook landelijk laat de Vink een sterke stijging zien volgens de SOVON index, maar niet in die mate die we in de Vuntus hebben geconstateerd.

Groenling 4 territoria

De Groenling komt eigenlijk nauwelijks voor in de elzen-wilgenbossen maar bevindt zich altijd in de buurt van huizen waar hij bij voorkeur broedt in de coniferen van de erfbeplanting. Vorige inventarisaties noteerden niet meer dan 1 territorium.

Putter 8 territoria

De Putter is de vierde bosvogelsoort op rij die tot de stijgers behoort en zelfs nieuw is in de Vuntus

Kneu 2 territoria

Twee territoria van de Kneu in het oostelijk deel

Goudvink 5 territoria

Ook de Goudvink laat een sterke toename zien. Eerdere inventarisaties kwamen niet hoger uit dan 1 territorium. De Goudvink is nooit uitbundig aanwezig. Enkele 'pjuuh' roepjes zijn vaak het enige dat we van hem (of haar) vernemen, maar bij de clustering kan dit toch resulteren in 5 geldige territoria .

Rietgors 32 territoria

De Rietgors voelt zich goed thuis in de Vuntus en de aantallen zijn weer toegenomen naar die van de vorige eeuw. Het aantal ligt duidelijk hoger dan die van de eerdere inventarisaties van 2010 (12 territoria, 2012 (10 territoria) en 2014 (8 territoria).

7. Grote zoogdieren

Reeën werden vooral in maart en april in het centrale en oostelijke deel waargenomen. Het maximum betrof 20 dieren op 7 april.

Hazen werden alleen op het meeste oostelijke weidegebied gezien tot een maximum van 4 dieren.

8. Geraadpleegde bronnen

- Harder, J. 1974. Broedvogelinventarisatie van de Vuntus bij Loosdrecht 1974. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken Rapport 25
- Meijer, K. 2014 . Inventarisatie broedvogels, dagvlinders en libellen in de Oostelijke Vechtplassen. A&W rapport 2058.
- Prop, D. 2012. Broedvogels van Het Hol. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken Rapport 211.
- SOVON, Indexen broedvogels t/m 1990-2016; Netwerk Ecologische Monitoring, SOVON Vogelonderzoek Nederland & CBS, www.sovon.nl.
- Vergeer J.W., A.J. van Dijk., A. Boele, J. van Bruggen & F. Hustings 2016. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek Nederland, Nijmegen
- Vermeule, A.P. 1984. Broedvogelinventarisatie van de Vuntus 1982. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken Rapport 47
- Vermeule, A.P., 1993. Broedvogelinventarisatie van de Vuntus 1992. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken Rapport 193.
- Weijs, W. 2011. Natuur & landschap van de Vechtstreek. Stichting Uitgeverij KNNV Zeist